



DOI: 10.53474/ad.1267505

KÜTÜPHANE KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİNDE BİR ARAÇ OLARAK ÇİZGİ DİZİLER: MOLLY OF DENALI ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Mehlika KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK
Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Fakültesi
Bilgi ve Belge Yönetimi

mehlikakaragozoglumarmara.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-1198-5872>

ÖZ

Araştırmalar, toplumun büyük çoğunluğunun haber alma, bilgilene, eğlenme ve boş zaman değerlendirme gibi gereksinimlerle aktif televizyon izleyicisi olduğunu ve uyku haricinde kalan zamanlarının dikkate değer bir kısmını televizyon seyrederek geçirdiğini göstermektedir. Aynı toplumun bir parçası olarak doğan ve yetişkinleri model olarak büyüyen çocukların da televizyon izledikleri kaçınılmaz bir gerçektir. Çocukların, kendilerine yönelik televizyon kanallarında en fazla izledikleri yayınlar çizgi dizilerdir. Olumsuz etkileri sürekli dile getirildiği halde izlenmeye ve izletilmeye devam edilen çizgi dizilerin varlığını mümkün olduğunca bir avantaja dönüştürmek ise yayınların niteliğini arttırmak ile sağlanabilir. Bunun için çocuklara toplumsal farkındalık ve yetkinlikler kazandıracak kültürel unsurların çizgi dizilere yerleştirilmesi faydalı olacaktır. Bu kültürel unsurların en önemlilerinden biri ise kütüphane kültürüdür. Okuma kültürünün geliştirilmesi için bir lokomotif görevi de üstlenecek olan kütüphane kültürü, toplumdaki her bireye çocukluktan itibaren kazandırılması gereken bir kültürdür. Bu çalışmada, çocuklar tarafından sevilerek izlenen çizgi dizilerin kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak değerlendirilebilirliğinin sorgulanması ve bu bağlamda Molly of Denali adlı çizgi dizinin incelenmesi amacıyla tasarlanan araştırma kapsamında Minika Çocuk kanalında yayınlanan Molly of Denali çizgi dizisinin sezon boyunca gösterilen 40 bölümünün tamamı incelenmiş ve bölümlerde geçen kitap, kütüphane ve okuma unsurları değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri, doküman incelemesi (belgesel tarama) yöntemi ile toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çizgi dizinin on beş bölümünde kitap ve okuma eylemine ilişkin unsurlar bulunurken sekiz bölümde kütüphane unsuru yer almaktadır. Kütüphane unsuru, doğru, güncel ve güvenilir bilgiye erişim ortamı; insanların bir araya geldikleri ortak bir toplanma mekânı; yerel belleğin saklanıp korunduğu bir merkez ve etkinliklerin yapıldığı toplumsal bir yer olarak sunulmaktadır. Bu çalışmada, çizgi dizilerin çocukların kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak kullanılıp kullanılmayacağına tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda "çizgi diziler, kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak değerlendirilebilir" hipotezi doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kütüphane Kültürü, Okuma Kültürü, Çizgi Dizi, Çizgi Film, Molly of Denali, Kütüphane, Çocuk

CARTOONS AS A TOOL FOR DEVELOPING LIBRARY CULTURE: THE CASE OF MOLLY OF DENALI

ABSTRACT

Researches, show that the majority of the society is an active television audience for reasons such as getting news, being informed, having fun and spending free time and spends a significant part of their time outside of sleep watching television. It is an inevitable fact that children who were born as part of the same society and grew up by taking adults as models also watch television. The broadcasts that children watch most on television channels intended for them are cartoons. Turning the existence of cartoons, which continue to be watched even though their negative effects are constantly expressed, into an advantage as much as possible can be achieved by increasing the quality of the broadcasts. For this, it would be beneficial to place cultural elements that will bring social awareness and competencies to children in cartoon series. One of the most important of these cultural elements is library culture. The library culture, which will also act as a locomotive for the development of reading culture, is a culture that should be acquired from childhood to every individual in the society. This study aims to question whether the cartoon series loved by children can be evaluated as a tool for developing library culture, and in this context, to examine the cartoon series named Molly of Denali. Within the scope of the research designed as qualitative, all 40 episodes of the Molly of Denali cartoon series broadcast on Minika Çocuk channel throughout the season were examined and the book, library and reading elements in the episodes were evaluated. The data of the research were collected by document analysis method and analyzed by content analysis method. While there are elements related to the book and the act of reading in the fifteen parts of the cartoon series, there are the library elements in the eight parts. The library element is presented as an environment of access to accurate, current and reliable information, as a common gathering place where people come together, as a center where local memory is stored and protected, and as a social place where activities are held. In this study, it is aimed to determine whether cartoons can be used as a tool to develop children's library culture. As a result of the study, the hypothesis that "comics can be considered as a tool to improve library culture" was confirmed.

Keyword: Library Culture, Reading Culture, Cartoon Series, Cartoons, Molly of Denali, Library, Child

GİRİŞ

Bir toplumun gelişmişlik düzeyi, okuma kültürü düzeyi ile paralellik gösterir. Birbirini takip eden bireysel süreçlerin sonucunda oluşmakta olan okuma kültürü ise *temel okuma becerisi*, *okuma alışkanlığı* ve *eleştirel okuma* olarak sıralayabileceğimiz süreçlerin ardından meydana gelmektedir. (Sever, 2007, s. 108). Harflerin tanınıp birleştirilerek kelimelerin okunabilir olması veya okuyup yazabilme becerisi olarak ifade edebileceğimiz *temel okuryazarlığın*, bir ihtiyaç ve kişisel ilgi doğrultusunda bir alışkanlığa dönüşmesi ile *okuma alışkanlığı* ortaya çıkar (Yılmaz, 1993, s. 22). Bu okuma alışkanlığı, “okuma eyleminde sunulanların geçerliğini, doğruluğunu sınıama; olayları ve olguları değişik kaynakların tanıklığına başvurarak inceleme becerisi”ne dönüştüğünde ise *eleştirel okuma* düzeyinden söz edilebilir. Sedat Sever’e göre, “okumanın alışkanlığa ve eleştirel okuma becerisine dönüşmesiyle erişilen okuma düzeyi”, bir başka ifade ile “evrensel okuryazarlık”, okuma kültürüdür (Sever, 2007, s. 109).

Kişisel okuma kültürü edinmiş bireyler, yazılı kültür ürünlerinden ve bilişim teknolojisinin olanaklarından etkilice ve amaca uygun biçimde yararlanma becerisine sahiptirler. Bireylerin okuma eylemi ile ilgili olarak edindikleri becerilerin, toplum ölçeğinde bir yaşam biçimine dönüşmesi sonucunda toplumsal bir okuma kültürü meydan gelecektir (Sever, 2013, s. 10).

Okuma kültürünün bireysel ve toplumsal bir davranış biçimine dönüşmesinde kütüphanelerin rolü son derece belirleyicidir. Bireylere okuma alışkanlığının kazandırılması ve bunun toplum ölçeğinde eleştirel bir okuma düzeyine evrilerek kültür haline gelmesi, kütüphanelerin nitelikli bilgi hizmetleri ile mümkün olabilir. Kütüphaneler; her yaşta kullanıcıya okuma alışkanlığını güçlendirmenin yanında doğru ve güvenilir bilgiye erişilen bir öğrenme merkezi, yerel belleğin saklanıp korunduğu bir kültür merkezi, dahası; insanlar için bir toplanma ve kaynaşma merkezi olarak hizmet vermektedir. Kütüphaneler, kütüphane kullanıcılarına bütün bu unsurları içine alan bir kütüphane kültürü de kazandırmaktadır.

Türkçe Kütüphanecilik literatüründe *kütüphane kültürü* kavramı, burada ele alınan anlamından farklı olarak üç yerde geçmektedir. Kavram, 2006 yılında Hakan Anameriç ve 2010 yılında Özer Soysal tarafından yazılan Osmanlı’da kütüphane kültürüne ilişkin makalelerde bu çalışmada kullanılan anlamından farklı bir bağlamda kullanılmıştır. Kavrama dair bir tanımlama da yapılmamıştır. *Kütüphane kültürü* kavramının geçtiği bir başka kaynak ise Evrensel Değerler Derneği tarafından basılmış 24 sayfalık bir kitapçıktır. Selçuk Aydın (2020) tarafından kaleme alınan kitapçığın adı “Kütüphane Kültürü” olarak verilmekle birlikte, kitapçık kütüphane tanımı, kütüphane türleri, kütüphanecilik kavramları gibi alana dair genel bilgiler içermektedir.

Bu çalışma kapsamında *kütüphane kültürü* kavramı için oluşturulan tanım ise şöyledir: Kütüphane kültürü; kütüphane kurumunun varlığı ve bileşenleri hakkında bilgi sahibi olan, kütüphaneyi kullanırken kurallarına uygun davranan, kütüphanenin çeşitli hizmetlerinin en az birinden aktif olarak faydalanan bilinçli bireyin sahip olduğu kültürdür. Kütüphane kültürüne sahip insan, kütüphaneyi yaşamının bir parçası haline getirmiş insandır. Okuma kültürünün geliştirilmesi için bir lokomotif görevi de üstlenecek olan kütüphane kültürü, toplumdaki her bireye çocukluktan itibaren kazandırılması gereken bir kültürdür. Kütüphane kültürünün, görev ve sorumlulukları gereği okuyan ve yazan öğrenci, öğretmen, araştırmacı ve akademisyenlerden oluşan sınırlı bir kesim yerine toplumun bütününe yayılması ve daha kitlesel bir davranışa dönüşmesinin ülkenin kültürel kalkınmasını hızlandıracağı son derece açıktır.

Bireylere gerek kütüphane kültürünün gerek okuma kültürünün kazandırılması için “toplumda kültür aktarımını sağlayan soyut ve somut öğelerden oluşan tiyatro, sinema, müzik vb. tüm araçlar etkin şekilde kullanılmalıdır” (Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2022, s. 2). Bu konuda kullanılacak en etkin araçlardan biri de televizyondur. Çünkü araştırmalar; toplumun büyük çoğunluğunun haber alma, bilgilenme, eğlenme ve boş vakit geçirme gibi gerekçelerle aktif televizyon izleyicisi olduğunu ve uyku haricinde kalan zamanlarının dikkate değer bir kısmını televizyon seyrederek geçirdiğini göstermektedir (RTÜK, 2018).

TİAK'ın (Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi) Televizyon İzleme Ölçümü 2020 Yıllığı'nda 91 ülkeden toplanan verilere göre; dünya genelindeki televizyon izleyicileri 2019 yılında günde 2 saat 48 dakika, 2020 yılında ise 2 saat 54 dakika ekran karşısında kalmıştır (TİAK, 2020, s. 58). 2019 ve 2020 yılı verileri, pandemi sürecinin TV kullanımını artırdığını göstermekle birlikte, pandemiden önce de dikkate değer bir TV izleme süresinin var olduğunu göstermektedir. Aynı kaynağa göre Türkiye'de 2020 yılında kişi başı ortalama televizyon izleme süresi 4 saat 43 dakikadır. Bu süre, en yüksek televizyon izleme oranına sahip olan Romanya'nın 5 saat 45 dakikalık süresine yakındır (TİAK, 2021, s. 66).

Toplumun bir parçası olarak doğan ve yetişkinleri model alarak büyüyen çocukların da televizyon izledikleri kaçınılmaz bir gerçektir. Türkiye'de 2020 yılında 20-34 yaş grubu genç yetişkinler 3 saat 42 dakika televizyon izlerken 5-11 yaş grubu çocukların 4 saat 21 dakika ekran başında kaldıkları saptanmıştır (TİAK, 2021, s. 31).

Çocukların, televizyon kanallarında en fazla izledikleri yayınlar çizgi dizilerdir. Olumsuz etkileri sürekli dile getirildiği halde izlenmeye ve izletilmeye devam edilen çizgi dizilerin varlığını mümkün olduğunca bir avantaja dönüştürmek ise yayınların niteliğini arttırmak ile sağlanabilir. Bunun için çocuklara toplumsal farkındalık ve yetkinlikler kazandıracak kültürel unsurların çizgi dizilere yerleştirilmesi faydalı olacaktır. Bu kültürel unsurların en önemlilerinden biri ise kütüphane kültürüdür.

Bu çalışma; büyük çoğunluğu aktif televizyon izleyicisi olan Türk toplumunda yetişen çocukların, çizgi dizi izlemelerinin kaçınılmaz bir gerçek olacağı ön kabulünden hareketle çizgi dizilerin, çocuklara kütüphane ve okuma kültürünü geliştirmede bir araç olarak kullanılabileceği düşüncesi ile tasarlanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'de Minika Çocuk kanalında yayınlanan *Molly of Denali* adlı çizgi dizinin sezon boyunca gösterilen bölümlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Molly of Denali, Dorothea Gillim ve Kathy Waugh tarafından oluşturulan, *Atomic Cartoons* ve *WGBH Kids* tarafından üretilen ve 15 Temmuz 2019'dan itibaren Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yayın yapan *PBS Kids* ve *CBC Kids* televizyonlarında yayımlanan, Kanada kökenli bir Amerikan televizyon dizisidir (Playback, 2018). 15 Temmuz 2019 ile 7 Haziran 2021 arasındaki birinci sezonunda 40 bölümü yayınlanan çizgi dizinin, 1 Kasım 2021'de başlayan ikinci sezonunda yeni bölümleri yayımlanmaya başlamıştır. Dizinin ilk sezonu, 2021 yılında Türkiye'deki *Minika Çocuk* kanalında yayımlanmıştır (Minika Çocuk, 2023).

Çizgi dizinin hem Amerika Birleşik Devletleri hem de Kanada yayınlarında 11 dakikalık iki hikâye bölümü arasında gösterilen Alaska'da çekilmiş özel bir canlı aksiyon bölümü bulunmaktadır. Türkiye'deki yayınlarda da gösterilen bu canlı aksiyon bölümünde Alaska hayatı hakkında bilgiler verilmektedir. Çizgi dizi, ana karakter olarak bir Alaska yerlisinin yer aldığı ilk Amerikan çocuk dizisi olma özelliğini de taşımaktadır.

Molly of Denali; medya ve televizyon yapımları alanında kendi kategorisinde önemli ödüller de almıştır. Çizgi dizi, Amerikan Ulusal Yayıncılar Birliği tarafından 1941 yılından beri her yıl farklı jüri kurullarının oy birliği ile dikkate değer öyküler sunan televizyon yapımlarına verilen Peabody 2019 Ödülünü almaya hak kazanmıştır (Peabody Awards, 2023). Çizgi dizi 2020 yılında da Televizyon Eleştirmenleri Birliği tarafından 1985 yılından beri verilen TCA ödülünü de kazanmıştır. 2021'de Kidscreen (Çocuk Ekranı) ve Youth Media Alliance (Gençlik Medyası Birliği) ödüllerini kazanan çizgi dizi, 2022 yılında National Association for Multi-ethnicity in Communications Vision Award for Animation (İletişim Vizyonunda Çoklu Etnisite Derneği Animasyon Ödülü) ödülünü de kazanmıştır (Atomic Cartoons, 2023).

Çizgi dizi; on yaşındaki Molly Mabray, ailesi, arkadaşları Tooeey Ookami ve Trini Mumford, Malamute Suki ve köyün diğer sakinlerinin yer aldığı olayları içermektedir. Molly'nin ailesi, Denali Trading Post adında bir turistik tesis işletmektedir. Gwich'in, Koyukon ve Dena'ina Athabaskan kökenli bir Alaska yerlisi olan Molly, bir video-bloggerdir (vlogger) ve Alaska'daki yaşam hakkında paylaşımlar yaptığı videolar yayımlamaktadır. Molly'nin Alaska yerli yaşamı hakkında yayınladığı bu videolar, çizgi dizinin on birer dakikalık iki kurgu bölümü arasında gösterilen canlı aksiyon

bölümlerinden oluşmaktadır. Molly'nin Alaska'daki yerli adı "bize haber veren" anlamına gelen Shahnyaa'dır. Bu ismin verilmiş öyküsü de çizgi dizinin bir bölümünde (Bölüm 2.2) anlatılmaktadır.

Çizgi dizi, Alaska kültürünü tanıtmak gibi bir amaca sahip olmakla birlikte kurgusundaki gündelik hayat ve yaklaşım biçimleri ile çocuklar için birçok kazanım sağlamaktadır. Akılcı ve mantıklı düşünme, araştırma yaparak karar verme, bilenlere danışma gibi doğru yaklaşımları teşvik eden çizgi dizide sıklıkla geçen kitap ve kütüphane unsurları da incelenmeye değer bir potansiyel taşımaktadır.

Bu çalışmada, çizgi dizilerin çocukların kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak kullanılıp kullanılmayacağına tespit edilmesi amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak çalışmanın hipotezi "çizgi diziler çocukların kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak değerlendirilebilir" olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda *Molly of Denali* adlı çizgi dizide geçen kitap, kütüphane ve okuma unsurlarının sunulduğu incelenmiştir. Çizgi dizide okuma kültürüne ilişkin unsurlar var mıdır ve bunlar olumlu izlenimler bırakacak biçimde mi sunulmaktadır, çizgi diziyi izleyen çocuklar okumaya ve araştırmaya teşvik edilmekte midir, çizgi dizide kütüphane kültürü iyi bir biçimde sunulmakta mıdır, kurguda kütüphane kültürüne ilişkin unsurlar bulunmakta mıdır, bulunuyorsa nasıl sunulmaktadır, gibi sorulara cevap aranmıştır.

Araştırmanın verileri, *doküman incelemesi* (belgesel tarama) yöntemi ile toplanmış ve *içerik analizi* yöntemi ile analiz edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırma içeriğine uygun kaynakların analizini; içerik analizi ise ele alınan malzemenin içerdiği mesajı, anlam açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve buna dayalı çıkarımda bulunmayı (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 22) ifade etmektedir.

Nitel olarak tasarlanan bu araştırma kapsamında, *Molly of Denali* çizgi dizisinin 40 bölümden oluşan ilk sezonunun tamamı, önce Minika Çocuk kanalında yayınlanan televizyon gösteriminden izlenmiştir. Daha sonra, bölümler, çizgi filmin orijinal web sitesi (2023) ve Youtube üzerinden notlar alınarak yeniden izlenmiş; elde edilen veriler, çizgi dizinin resmi web sitesinde bulunan bölüm özetleri ile karşılaştırılarak teyit edilmiştir. Kitap, kütüphane ve okuma unsurlarının geçtiği bölümler bu çalışma için elde edilen veriler göz önünde bulundurularak belirlenen başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Söz konusu bölümlerde, kitap, kütüphane ve okuma kültürü ile ilgili unsurların çizgi dizi kurgusundaki işleniş biçimi incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Molly of Denali çizgi dizisinin ilk sezonunda yayımlanan 40 bölüm, iki defa izlenmiş ve incelenmiştir. Kitap, kütüphane ve okuma kültürüne ilişkin bulgular içeren bölümler Tablo 1’de listelenmiştir. Bulguların anlaşılır olması için her bölüm kısaca özetlenmiştir. Daha sonra, tabloda toplu olarak listelenen bulgular, “*Kitap, kütüphane ve okuma eylemine ilişkin unsurlar*” başlığı altında detaylandırılmıştır.

Tablo 1. *Molly of Denali* Çizgi Dizisinde Kitap, Kütüphane ve Okuma Eylemi Bulguları İçeren Bölümler

Bölüm	İçerik	Bulgular
2.2.	İsim Oyunu Bölümü “Name Game”	Toplanma mekânı olarak kütüphane
8.1.	Buz Soluncanları Bölümü “The Worm Turns”	Doğru bilgiye ulaşmak için kütüphane
11.2.	Mamutlar Kitabı Bölümü “Book of Mammoths”	Eleştirel okuma
13.2.	Vizon Kokusu Bölümü “A Splash of Mink”	Araştırarak sorunlara çözüm bulmak
14.1.	Kuzey Işıkları Bölümü “Turn on the Northern Lights”	Doğru bilgiye ulaşmak için kitap
15.1.	Alaska Seyahat Rehberi Bölümü “Visit Qyah”	Güncel yayınların ve yeni baskıların geldiği ve yazar tanışma etkinliklerinin yapıldığı yer olarak kütüphane
17	Kasabanın Casusları Bölümü “Qyah Spy”	Okunan kitaplardan ilham almak Kitaplardan yardım almak Araştırma mekânı olarak kütüphane
19.1.	Ayak İzi Okuma Bölümü “Reading the Mud”	Kitaplardan yardım almak
19.2.	Batırılmaz Molly Bölümü “Unsinkable Molly Mabray”	Kitaplardan yardım almak
22.1.	Kayalıklardan Kurtarma Bölümü “Rocky Rescue”	Kitaplardan yardım almak
24.1.	Kızak Köpeği Balto Bölümü “Welcome Home Balto”	Araştırma mekânı olarak kütüphane
27.1.	Sevgililer Günü Bölümü “Valentine's Day Disaster”	Kitaplardan yardım almak
27.2.	Kirpi Terlik Bölümü “Porcupine Slippers”	Kitaplardan yardım almak
28.1.	Ormanda Böğürtlen Toplama Bölümü “Pickng Berries”	Doğru bilgiye ulaşmak için kütüphane; içindekiler ve dizin kullanmak
31	Meşgul Kunduzlar Bölümü “Busy Beavers”	Kitaplardan yardım almak
32.1.	Bahar Karnavalı Bölümü “Spring Carnival”	Araştırarak sorunlara çözüm bulmak
32.2.	Tooey’un Yılbaşı Kazağını Tamir Bölümü “Tooey's Hole-i- Day Sweater”	Kitaplardan yardım almak; dizin kullanmak
33.1.	Kayarken Dik Dur Bölümü “Stand Back Up”	İlgi alanlarına göre kitaplar okumak ve saklamak
35.1.	Kasabanın En Yaşlı Ağacı Big Sulky Bölümü “Big Sulky”	Etkinlik mekânı kütüphane; yerel kültürün kaydedildiği mekân olarak kütüphane
35.2.	Komik Yüz Yarışması Bölümü “The Funny Face Competition”	Toplanma mekânı olarak kütüphane
36.1.	Baştan Ayağa Dinozor Bölümü “Going Toe to Toe with a Dinosaur”	Kitaplardan yardım almak
37.1.	Kaya Tırmanışı Bölümü “Climb Every Mountain”	Araştırma mekânı olarak kütüphane
37.2.	Trails’in Mutluluğu Bölümü “Happy Trails”	Bilgi okuryazarlığı, bilgi güncelleme
39-40	Denali’ye Tırmanış Bölümü “Molly and the Great One”	İlgi alanlarına göre kitaplar okumak ve saklamak

KİTAP, KÜTÜPHANE VE OKUMA EYLEMİ UNSURLARINI İÇEREN BÖLÜMLERİN KISA ÖZETLERİ

İsim Oyunu Bölümü “Name Game” (Bölüm 2.2)

Molly, Merna haladan Alaska'nın yerli sakinlerinin birer yerel isimlerinin olduğunu öğrenir. Kendinin de bir yerli ismi olmasını ister ve bu ismi bir davranışı ile kazanması gerektiğini öğrenir. Molly, köydeki kişilerle görüşmeler yaparak yerli isimlerini nasıl aldıklarını soruşturur ve Qyah Kütüphanesi'nde araştırma yapar. Molly, yaptığı bu inceleme ile yerli ismini almaya hak kazanır. Molly, kütüphanede herkesin huzurunda kendi favori hobisini yansıtan yerli ismini alır. Molly'e “haber veren” anlamına gelen Shahnyaa ismi verilmiştir.

Buz Solucanları Bölümü “The Worm Turns” (Bölüm 8.1)

Molly, Tooe ve Trini, pijama partisi yapmak üzere Mollylerin evinde toplanırlar. Molly'nin dedesi büyükbaba Nat, onlara dev buz solucanları hakkında ürkütücü bir hikâyeye anlatır. Çocuklar çok korkmalarına rağmen merak duygusu ile hemen o gece buz tutmuş göle gidip bakarlar. Elektrikler kesilmiştir ve karanlıkta büyük bir ağaç kökünü gölden çıkan dev buz solucanı zannederek eve kaçarlar. Ertesi gün kütüphaneye gidip bir araştırma yaptıklarında buz solucanlarının göl altında yaşayan küçük canlılar olduğunu öğrenirler. Molly'nin dedesi onlara şaka yapmıştır. Üç arkadaş, gerçeği öğrenmek için birden fazla kaynak kullanmayı öğrendikleri kütüphanede doğru bilgiye ulaştıkları için sevinçlidir.

Mamut Kitabı Bölümü “Book of Mammoths” (Bölüm 11.2)

Molly ve babası bir kamp gezisine çıkmaya hazırlanırken, Travis adında bir turist Florida'dan Qyah'a gelir ve kampçılar arasına katılır. Travis, seyahate çıkmadan satın aldığı bir kitapta nesli tükenmekte olan mamutların var olduğuna dair yanlış bir bilgi öğrendiği için bir Yünlü Mamut bulma arzusundadır. Molly ve babasının Buz Devri'nin sonundan bu yana mamutların soyu tükenmiş hayvanlar olduğunu açıklamalarına rağmen, düşüncesinden vazgeçmez. Molly, Travis'in kitabı hakkındaki gerçeği öğrenip onu bir çıkmazdan kurtardıktan sonra, Travis'in okuduğu her şeye her zaman inanamayacağını anlamasına ve Alaska ile ilgili diğer ilginç şeyleri keşfetmesine yardımcı olur.

Vizon Kokusu Bölümü “A Splash of Mink” (Bölüm 13.2)

Molly, Tirini ve Oscar Qyah'ın yıllık keman festivaline katılacakları için oldukça heyecanlıdır. Ormanda dans hareketlerini prova ederlerken istemeden minik bir vizonu korkuturlar. Vizon, korktuğunda kötü koku püskürten bir hayvandır. Çocuklar, Qyah'a geri döndüklerinde, üzerlerine sinen pis ve ağır bir kokunun sindiğini fark ederler. Kokudan kurtulmak için birçok yol denerler fakat amaçlarına ulaşamazlar. Molly'nin büyükbabası Nat, onlara güvenebilecekleri bir kaynağa gitmeleri gerektiğini açıklar. İnternette araştırma yapan çocuklar, kokunun domates suyu ile gidebileceğini öğrenirler.

Kuzey Işıkları Bölümü “Turn on the Northern Lights” (Bölüm 14.1)

Molly ve Tooe, Qyah'a üç ay önce gelen Trini'ye kuzey ışıklarını göstermek isterler. Üç gece boyu uykusuz kalmalarına rağmen amaçlarına ulaşamazlar. Büyükbaba Nat'ın önerisi ile Güneş sistemi hakkında bir kitap ve güvenilir bir hava durumu uygulaması ile kuzey ışıklarını görmeyi başarırlar.

Alaska Seyahat Rehberi Bölümü “Visit Qyah” “Mollyball” (Bölüm 15.1 ve 15.2)

Alaska Seyahat Rehberi'nin son baskısı Qyah Kütüphanesi'ne geldiğinde Molly heyecanlıdır ancak kasabalarının dizinde listelenmediğini görünce hayal kırıklığına uğrar. Seyahat Rehberi'nin bir sonraki baskısında Qyah'dan bahsettirmeye kararlı olan Molly, bir süre sonra Qyah'ı ziyarete gelen

yazarla temasa geçer. Molly ona etrafı gezdirirken, yazar Qyah'ta ne yapacağını ve belirli şeyleri nerede bulacağını sorar çünkü bulmayı umduğu tek şey Qyah'ı benzersiz kılan şeydir. Molly, Qyah'ın benzersiz özelliğini aramakta ve bulmakta zorlanmasına rağmen, kısa sürede cevabın tüm bu zaman boyunca tam yüzüne bakmakta olduğunu fark eder. Onun kurallarını kendisinin uydurduğu ve adına Mollyball dediği oyunu rehber ekleme kararı verirler.

Kasabanın Casusları Bölümü “Qyah Spy” (Bölüm 17.2)

Okudukları bir çizgi romandan esinlenen Molly ve Tooeey, gizli ajan rolüne bürünürler ve casusluk oyunları oynarlar. Oyunlarını bitirdikleri sırada gizemli bir yabancıyı tekne ile kasabaya geldiğini, elinde bir paket taşıdığını ve Qyah'ın önemli sakinlerinden bazılarını ziyaret ettiğini görürler. Daha da şaşırtıcı olan, yabancıyı konuştuğu ne olduğunu tahmin edemedikleri farklı dildir. Çocuklar bunun gizli bir "kod" dili olduğunu düşünürler. Molly ve Tooeey, kütüphaneye giderler ve ipuçlarını araştırırlar. Yabancıyı taktığı şapkayı, şapkalarla ilgili bir kitapta bularak onun Moğolistanlı olduğunu öğrenirler. Yabancı, Midge teyzenin misafiridir.

Ayak İzi Okuma Bölümü “Reading the Mud” (Bölüm 19.1)

Qyah'a baharın gelmesiyle birlikte Molly, müşterilerin Denali Ticaret Merkezi'ne kadar ulaşan çamurlu ayak izlerini silmekle meşguldür. Connie bir balina izleme gezisine çıkarken, Molly ve Tooeey'e hindilerine göz kulak olma görevini verir. Çocuklar masa tenisi oynarken, Molly'nin köpeği Suki beyaz bir hindinin kaçmasına sebep olur. Molly ve Tooeey, kayıp hindiye hayvan izleriyle ilgili bir rehber kitap kullanarak aramaya başlarlar. Farklı hayvanların ayak izlerinin görüldüğü ormanda dikkatle araştırma yapacaklardır.

Batırılmaz Molly Bölümü “Unsinkable Molly Mabray” (Bölüm 19.2)

Molly, Tooeey ve Trini, Molly'nin babasından dinledikleri hikâyeden sonra denizde yelken açmakla ilgilenmeye başlar. Üç arkadaş, kütüphaneden yelkencilik ve tekne yapımıyla ilgili kitapları ödünç alarak okurlar. Sonra, eski bir kayığı tamir edip bir yelkenliye çevirmeye çalışırlar.

Kayalıklardan Kurtarma Bölümü “Rocky Rescue” (Bölüm 22.1)

Büyükbaba Nat ile Nina bilimsel bir araştırma için dağlara çıkmıştır. Molly, çok sevdiği ve büyüyünce onun gibi olmak istediği Nina'ya hayranlık duymaktadır. Nina eve dönmeden önce, kar kayağı becerilerini göstermek ister ancak aşağı inerken aniden düşer ve ayak bileğini incitir. Molly, Nina'nın kızığa binmesine yardımcı olduktan sonra Qyah'tan yardım çağırır. Molly ve büyükbaba Nat, yardım gelmesini beklerken Nina'nın yaralanmasının ciddiyetini bir kitap yardımıyla teşhis etmek zorundadır. Kitap sayesinde Nina'nın düşerken bileğini kırdığını tespit ederek ilk müdahaleyi yaparlar.

Kızak Köpeği Balto Bölümü “Welcome Home Balto” (Bölüm 24.1)

Molly ve Tooeey, Tooeey'nin evinde basketbol oynarken ünlü kızak köpeği Balto ile ilgili eski bir kitaba rastlarlar. İki arkadaş evdeki kitabı okuduktan sonra kütüphaneye giderler ve orada ünlü hayvan kahramanları hakkındaki bir kitapta Balto'yu bulurlar. Molly, New York City'de bir Balto heykeli olduğunu öğrenir ve Alaska'da Balto'ya adanmış bir heykel olmadığı için hayal kırıklığına uğrar. Molly'nin girişimleri ile ahşaptan bir Balto heykeli yapıp kasabaya yerleştirilir.

Sevgililer Günü Bölümü “Valentine’s Day Disaster” (Bölüm 27.1)

Molly her sevgililer gününde yaptığı gibi kasaba sakinleri için bir sürpriz yapmayı planlamaktadır. Trini ile birlikte herkes için birer güneş yakalayıcı (sun-catcher) süs yapmayı planlarlar. Molly ve Trini satın aldıkları boncuklar ve evdeki çeşitli malzemelerle güneş yakalayıcılar yaparken bu konudaki bir kitabın talimatlarından faydalanırlar. Kitaptaki direktifleri doğru sırada yapmadıkları için ilk denemeleri başarısız olur.

Kirpi Terlik Bölümü “Porcupine Slippers” (Bölüm 27.2)

Molly annesinin doğum günü için bir terlik tasarlamak ister ve bunu yaparken Tooley ve annesinden yardım alır. Tooley’un annesinin önerisi ile geleneksel Altabaskan tasarımlarını içeren bir kitabı inceler. Annesi için hazırlayacağı terliğin desenini belirlerken bu kitaptan faydalanır.

Ormanda Böğürtlen Toplama Bölümü “Picking Berries” (Bölüm 28.1)

Molly anne ve babası ile ormana böğürtlen toplamaya gitmiştir. Ancak sinek kovucu kremi yanlarına almayı unutmuşlardır ve o kadar çok sivrisinek vardır ki hiçbir şey yapamazlar. Babası artık dönmeleri gerektiğini söyler. Molly etrafı sivrisinelerle sarılı şekilde bir ağaca çıkar ve arkadaşı Tooley’a telefon eder. Ondan kütüphaneye gitmesini ve bir kitaba bakmasını rica eder. Sivrisinelerden korunmak için ne yapmaları gerektiğini öğrenmek istemektedir. Ancak Tooley, oldukça kalın olan bu kitapta aradığını nasıl bulacağını bilemez. Molly ona içindekiler sayfasına bakmasını söyler ancak içindekiler sayfasına göre de okunması gereken hayli sayfa vardır. Bir türlü sonuca ulaşamazlar. Bu sırada Molly’nin annesi, kitabın dizinine bakmalarını hatırlatır. Çocuklar “dizin”in ne olduğunu böylece öğrenirler ve kitaptaki sivrisinek kovucu tarifini bulurlar. Molly ve annesi, Tooley’un resmini gönderdiği bitkileri toplar ve karışımı yapıp yüzlerine kollarına ellerine sürerler. Sivrisineler artık uzaklaşmıştır. Böylece böğürtlen toplayabilirler. Molly, eve döndüklerinde yemek tarifleri kitabından bakarak böğürtlenli çörek pişirir. Böğürtlenli tarifler için yemek kitabının dizininden faydalanır.

Meşgul Kunduzlar Bölümü “Busy Beavers” (Bölüm 31.1)

Molly ve Tooley, Trini onları bahçesinden çilek toplamak için evine davet ettiğinde çok heyecanlanırlar. Ancak bahçenin sular altında kaldığını ve suyun daha önce orada olmayan minik bir dereden geldiğini öğrenince dehşete düşerler. Çocuklar, akmakta olan suyu baraj yapılmış gölete kadar takip ederler ve barajdaki çubukları kaldırarak suyun aşağı inmesini sağlarlar. Ertesi gün suyun geri döndüğünü görüp tekrar araştırdıklarında bu işin iki bebek yetiştiren bir kunduz tarafından yapıldığını anlarlar. Molly, Tooley ve Trini, ufak barajı tekrar sökmeye çalışmak yerine kunduzlar hakkında bir kitap okuyarak kunduz gibi düşünmeye ve kendi barajlarını inşa etmeye karar verirler. Sonunda sadece Trini’nin bahçesini kurtarmakla kalmayıp beklenmedik bir su kaynağı sağlayan ikinci barajı da inşa ederler.

Bahar Karnavalı Bölümü “Spring Carnival” (Bölüm 32.1)

Molly and Tooley yaklaşan Bahar Karnavalı için heyecanlıdır. Ancak karnavalı yönetecek olan Midge teyzenin karnavaldan iki hafta önce kalçasını kırmasına çok üzülürler. Evde dinlenmesi gereken Midge teyzenin karnavala katılabilmesi için İnternet araştırması yaparlar ve Bay Patak’ın da yardımı ile bir çözüm geliştirirler. Köpeklerin çektiği bir kızağa güvenli oturma alanı ekleyen çocuklar, Midge teyzenin karnavala katılmasını sağlamıştır.

Tooley’un Yılbaşı Kazağını Tamir Bölümü “Tooley's Hole-i-Day Sweater” (Bölüm 32.2)

Tooley, Noel’de yılbaşı kazağını kuzenine verecektir. Bu bir aile geleneğidir ve büyükannesinden sırayla iki ağabeyine ve sonra Tooley’e geçen kazak, şimdi de kuzenine geçecektir. Ancak kazak, köpeği tarafından ısırılıp zarar görünce onu tamir etmeye karar verirler. Kazak misk öküzü yününden yapıldığı için babası ile misk öküzü yetiştiren bir çiftliğe giderek iki torba yün alırlar. Yünlerle birlikte yün kazak örme ile ilgili bir kitap da ellerindedir. Büyükannenin yardımı ile kitabı incelerler, büyükanne oldukça detaylı bilgiler içeren kitapta aradıklarını bulabilmeleri için dizinden faydalanabileceklerini öğretir. Kitabın bölümleri ve dizin arasında gide gele, yünleri ipliğe çevirirler ve kazağı tamir etmeyi başarırlar. Büyükanne yünlerin fazla olması sebebiyle kazağı birkaç beden büyütüştür.

Kayarken Dik Dur Bölümü “Stand Back Up” (Bölüm 33.1)

Molly'nin annesi, çocukluk kayak idolü olan Firth Kardeşler'in Nenana Gençlik Kayak Festivali'ne geleceklerini duyunca çok sevinir. Molly'ye Firth Kardeşler hakkında uzun süredir sakladığı bir kitabı gösterir. Annesinin verdiği kitabın etkisiyle Molly de kayak yapmayı öğrenmeye başlayacak ve festivalde ünlü kardeşler ile tanışacaktır.

Kasabanın En Yaşlı Ağacı Big Sulky Bölümü "Big Sulky" (Bölüm 35.1)

Molly ve Tooe'y'un uçurtmaları kasabanın en büyük ağacı olan Big Sulky'e takıldığında uçurtmalarını kesmek zorunda kalırlar. Bu olayın ardından çıkan fırtınadan korunmak için kütüphaneye sığınır. Kütüphanede Trini'nin kütüphaneci olan babasından, bir sonraki ay farklı bir etkinlik düzenleneceğini, bunun için bir tema arandığını öğrenirler. İnternet'te araştırma yapacaklarken fırtınanın etkisiyle elektrikler kesilir. Çocuklar fırtına dindiğinde Big Sulky'nin yıkıldığını görürler ve çok üzülürler. Big Sulky kasabanın en yaşlı ağacıdır ve kasabadaki hemen hemen herkesin onunla ilgili bir anısı bulunmaktadır. Böylece kütüphanede yapılacak etkinliğin teması belli olur.

Komik Yüz Yarışması Bölümü "The Funny Face Competition" (Bölüm 35.2)

Kütüphanede bütün kasaba halkının katıldığı bir komik yüz yarışması yapılır. Bu yarışma, Alaska'da geleneksel bir eğlencedir ve herkesin ortak toplanma mekânı olan kütüphanede yapılmaktadır. Yarışmada iki kişi karşı karşıya geçer ve komik yüz ifadeleri ile birbirlerini güldürmeye çalışır. En uzun süre gülmeden durabilen kişi yarışmayı kazanır. Uzun yıllardır yarışmanın galibi olan Merna hala, bu defa kendini tutamayıp Tooe'y'e gülecek ve yenilecektir.

Baştan Ayağa Dinozor Bölümü "Going Toe to Toe with a Dinosaur" (Bölüm 36.1)

Molly, babası ve arkadaşı Vera, Dinazor Vadisi'ndeki bir kazıda iki paleontoloğa eşlik ederler. Çocuklar da kazıya katılırlar ve bir paleontoloji kitabının yardımıyla dinozor parmak kemiğine benzediğini düşündükleri buluntuyu çıkarırlar. Ancak analiz sonucunda bulduklarının bir fosil olmadığı anlaşılır.

Kaya Tırmanışı Bölümü "Climb Every Mountain" (Bölüm 37.1)

Molly'nin büyükbabası Nat kaya tırmanışına gidecektir ve Molly de ona katılmak niyetindedir ve dahası yanına arkadaşı Oscar'ı da davet etmiştir. Oscar yaklaşan gezi hakkında Midge teyze ile konuşurken, Midge teyzenin Nat ile son kaya tırmanışında ayak parmağını kırdığını, bu sebeple çok istediği bir dans partisine katılamadığını öğrenir. Oscar, kaya tırmanışından korkmaya başlamıştır ve bunu isteyip istemediğinden emin değildir. Molly, Oscar'a kaya tırmanışı hakkında bir kütüphane araştırması yapması için yardımcı olur. Bu araştırmanın hemen ardından Oscar, Molly ve Trini'nin ağaca takılan frizbilerini almalarına yardım eder. Bunu yaparken eldiven ve maske gibi dağ ekipmanlarını giymiştir. Sonunda, dağa, büyükbaba Nat, Midge teyze ve çocuklar hep birlikte tırmanır.

Trails'in Mutluluğu Bölümü "Happy Trails" (Bölüm 37.2)

Molly, Tooe'y'nin bir atlama rekoru kırmaya çalışmasına yardım ederken, eski arkadaşı Travis'in tatil için gelmesine çok sevinir. Travis, muhabbet kuşu kılığında girmiş bir robot kamera kullanarak Alaska'nın ünlü eyalet kuşu Willow Ptarmigan'ın bir fotoğrafını çekmek niyetindedir. Travis, Molly'ye seyahatinden önce ikinci el bir kitapçıdan satın aldığı eski bir broşürü gösterip bir saat sonra geri geldiğinde, Molly gitmek istediği yolun onun hiç duymadığı yerler olduğunu fark etmekten kendini alamaz. Bununla beraber büyükbaba Nat, Molly'ye broşürün 20. yüzyılın başlarında yayımlandığını ve adı geçen mekânların kulağa İngilizce gelen isimlerinin aslında yerli seslere sahip olduğunu söyler. Bu, Molly'ye broşürü topladığı bilgilerle güncelleme ve Travis'in kuşunu bulmaya çalışırken ikinci bir deneme yapmasına yardımcı olma ve aynı zamanda Tooe'y'e kendi hedefine ulaşması için yardım etme fırsatı verir.

Denali'ye Tırmanış Bölümü “Molly and the Great One” (Bölüm 39-40)

Molly, büyükbabası Nat'ın evinde eşyalarını düzenlemesine yardım ederken Denali Dağı hakkında eski bir kitap bulur. Kitabın içinde Nat'ın 1913 yılında Denali önünde çekilmiş eski bir fotoğrafı vardır. Nat, fotoğrafın çekildiği gün dağın zirvesine ulaşmak üzere tırmanmış ancak başarılı olamamıştır. Molly, büyükbabası Nat'ı zirveye ulaşma hayalini tamamlama niyetiyle Denali'ye tekrar tırmanmayı denemeye teşvik eder.

KİTAP, KÜTÜPHANE ve OKUMA EYLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Molly of Denali çizgi dizisinin 2, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 22, 24, 27, 31, 33, 36, 37 ve 39-40. bölümlerinde kitap okuma ve araştırmaya ilişkin bulgular saptanmıştır. Dizinin 2, 8, 15, 17, 19, 24, 35 ve 37. bölümleri ise kütüphanede geçmektedir.

Kitap Okuma ve Araştırmaya İlişkin Bulgular

Kitap ve okuma eylemine ilişkin bulgular geçen bölümlerde kitap, sorunları çözmek için kullanılan bir nesne durumundadır. Çocuklar, ne yapacaklarını bilemedikleri anlarda ilgili konu ile ilgili kitapları okumakta ve sorunlarına çözüm bulmaktadır. Hepsini okumakta zorluk çekecekleri kitaplarda ilgili kısımlara ulaşmak için içindekiler ve dizin sayfalarından faydalanan çocuklar, bilgiyi nasıl bulacaklarını bilmektedir. Eleştirel okuma, bilgi okuryazarlığı, araştırarak doğru bilgiye ulaşmada bölümlerde ele alınan konulardan bazılarıdır.

Sorun Çözmek İçin Kitaplardan Yardım Alma

Çizgi dizinin birçok bölümünde, karşılaşılan sorunları çözmek için kitaplardan yardım alınmaktadır. Çocuklar, kaybolan beyaz hindinin ayak izlerini ararken (Bölüm 19.1) de yelkenli bir gemi inşa etmeye çalışırken (Bölüm 19.2) de bir ilkyardım müdahalesi yapacakken (Bölüm 22.1) de ilgili kitaplardan faydalanırlar. Ve hatta bir terlik (Bölüm 27.2) ya da süs eşyası (Bölüm 27.1) tasarlarırken de yırtılmış yün bir kazağı tamir ederlerken (Bölüm 32.2) de kunduzların davranış biçimlerini anlamaya çalışırken (Bölüm 31.1) de ve bir dinazor iskeletinin parçalarını bulmaya çalışırken (Bölüm 36.1) de kitaplar onların en iyi yardımcılarıdır. Molly ve arkadaşları doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmak için kitaplara başvurulması gerektiğinin farkındadır. İhtiyaç duydukları bilgi ellerindeki kitaplarda yoksa detaylı araştırma yapmak için kütüphaneye giderler ve oradaki kitaplardan faydalanırlar.

İçindekiler ve Dizin Bölümlerini Kullanma

Ormanda böğürtlen toplama bölümünde (28.1), Molly sivrisineklerden korunmak amacıyla doğal bir karışım yapmak için Tooe'y'dan telefonla yardım ister ve kütüphanedeki bir kitaptan tarif bularak fotoğrafını göndermesini rica eder. Böylece ormandaki bitkilerden yaptığı karışımı cildine sürerek sivrisineklerden kurtulacaktır ancak Tooe'y, oldukça kalın olan kitapta tarifi bulamaz. Molly ona içindekiler bölümüne bakmasını söyler ancak orada görünen sayfa aralığı da oldukça fazladır. Molly'nin annesi, Toey'un dizine bakması gerektiğini hatırlatır. Dizinde sivrisinekler ile ilgili bölümü bulan Toey, ilgili tarifi Molly'e göndererek sorunun çözülmesini sağlar. Aynı bölümde Molly, topladığı böğürtlenlerle yapacağı çöreğin tarifine yemek kitabının dizin bölümünü kullanarak ulaşır.

Bölüm 32.2'de çocuklar, Tooe'y'un yılbaşı kazağını tamir ederlerken, yün kazak örme ile ilgili bir kitaptan faydalanırlar. Oldukça detaylı bilgiler içeren kitapta aradıklarını bulabilmek için kitabın dizininden faydalanırlar.

Eleştirel Okuma

Çizgi dizide eleştirel okumanın önemi de vurgulanmakta ve yazılı dahi olsa bir bilgiye inanmadan önce bilginin çoklu okuryazarlıklar bağlamında değerlendirilmesi gerektiği anlatılmaktadır. Aksi halde çok zor durumlara düşülebilir. Mamut kitabı bölümünde (11.2), mamutların hâlâ yaşadıklarını

ve nadir olarak görülebileceklerini okuyan bir turistin düştüğü durum üzerinden eleştirel okuma ve medya okuryazarlığının önemi gösterilmiştir.

Bilgi Okuryazarlığı

Çizgi dizide Molly, turistik kitapçık ve rehberleri güncelleme ve güncelleme konusunda gayretlidir (Bölüm 15.1 ve Bölüm 37.2). Sadece gayret ile gerçekleştirilemeyecek olan bu işin bilgi okuryazarlığı yetkinlikleri (bilgiyi arama, bulma, kullanma, değerlendirme ve yeni bilgi üretme becerisi) ile yürütüleceği ve Molly'nin bu yetkinliklere sahip olduğu açıktır.

İlgi Alanlarına Göre Özel Kitapları Okuma ve Saklama

Çizgi dizide ilgi alanlarına göre kitaplar okumak ve bunları uzun süre saklamak da söz konusu edilmektedir. Molly'nin annesi çocukluk idolü olan Firth Kardeşler hakkındaki bir kitabı uzun süredir saklamaktadır ve konusu açıldığında kitabı bularak kızına göstermiştir (Bölüm 33.1). Molly'nin büyükbabası Nat ise 1913 yılında tırmanma girişiminde bulunduğu Denali Dağı hakkındaki bir kitabı içinde dağın önünde çekilmiş bir gençlik fotoğrafı ile birlikte saklamıştır (Bölüm 39-40).

Kitaplardan İlham Alma

Molly kitap okumakta, kitaplardan ilham alarak oyunlar tasarlamaktadır. Trini ile okudukları çizgi romanın etkisi ile bir casusluk oyunu oynamışlar ve kasabaya gelen yabancı hakkında araştırma yapmışlardır (Bölüm 17).

Araştırarak Sorunlara Çözüm Bulma

Molly ve arkadaşları, araştırarak doğru bilgiye ulaşmanın önemini farkındadır. Vizon kokusu bölümünde (13.2) İnternet'ten araştırma yaparak ağır vizon kokusunun domates suyu ile giderilebileceğini öğrenmişlerdir. Bahar karnavalı bölümünde (32.1) ise kalçasını kıran Midge Teyze'nin karnavala katılabilmesi için güvenli bir araç tasarlarlar. Bunu, yaptıkları İnternet araştırması sonucunda elde ettikleri bilgilerle gerçekleştirmişlerdir.

Kütüphaneye İlişkin Bulgular

Kütüphanede geçen bölümlerde, kütüphane kurumu farklı özellikleri ile konumlandırılmıştır: Dizide, kütüphane, doğru, güvenilir ve güncel bilgiye erişim ortamı olarak, insanların bir araya geldikleri ortak bir toplanma mekânı olarak, yerel belleğin saklanıp korunduğu bir merkez olarak ve etkinliklerin yapıldığı toplumsal bir yer olarak sunulmaktadır.

Doğru, Güvenilir ve Güncel Bilgiye Erişim Mekânı Olarak Kütüphane

Doğru ve güvenilir bilgiye erişim ortamı olarak kütüphane, Molly ve arkadaşları tarafından sıklıkla kullanılan bir araştırma mekânıdır. Çizgi dizinin dört bölümünde bunun örneklerini görebiliriz: Buz solucanları bölümünde (8.1) çocuklar büyükbaba Nat'ın şaka olsun diye verdiği yanlış bilginin gerçekliğini kütüphaneye giderek sorgulamışlardır. Kasabanın casusları bölümünde (17.2) gizemli yabancının kimliği hakkındaki bilgileri kütüphane araştırması sonucunda saptamışlardır. Batırılmaz Molly bölümünde (19.2) bir yelkenli yapmak isteyen çocuklar bu kondaki kitapları kütüphaneden ödünç alarak okumuşlardır. Ormanda böğürtlen toplama bölümünde (28.1), Molly sivrisineklerden korunmak amacıyla doğal bir karışım yapmak için Tooey'dan telefonla yardım ister ve kütüphanedeki bir kitaptan tarif alarak ormandaki bitkilerden yaptığı karışımı cildine sürerek sivrisineklerden kurtulur. Kaya tırmanışı bölümünde (37.1) Molly ve Oscar, tırmanış hakkında detaylı bilgi almak için kütüphane araştırması yapmışlardır.

Çizgi dizide kütüphane, güncel yayınların ve yeni baskıların düzenli olarak geldiği ve takip edilebildiği bir mekândır. Molly, Alaska Seyahat Rehberi'nin eski ve yeni baskıları arasındaki farkı kütüphanedeki nüshalar üzerinden takip eder (Bölüm 15.1).

Toplanma Mekânı Olarak Kütüphane

Çizgi dizide, kütüphane, insanların bir araya geldikleri ortak bir mekân olarak dikkat çekmektedir. Geleneksel kutlamalar, oyun ve yarışmalar, ortak karar almak için yapılan buluşmalar ve yerel isim verme törenleri, kütüphanede yapılmaktadır. Çizgi dizinin ana kahramanı Molly de -kasabadaki diğer kişiler gibi- yerli ismini kütüphanede herkesin huzurunda almıştır (Bölüm 2.2). Bütün kasabanın katıldığı, Komik Yüz Yarışmasının "The Funny Face Competition" (Bölüm 35.2) mekânı da kütüphanedir.

Yerel Belleğin Saklanıp Korunduğu Bir Merkez Olarak Kütüphane

Çizgi dizi, kütüphaneyi yerel belleğin saklanıp korunduğu bir merkez olarak çizmektedir. İkinci bölümün ikinci kısmında, Molly, Alaska'nın yerli sakinlerinin birer yerel isimlerinin olduğunu öğrenir (Bölüm 2.2). Kendinin de bir yerli ismi olmasını ister ve bu ismi bir davranışı ile kazanması gerektiğini öğrenir. Molly, köydeki kişilerle görüşmeler yaparak yerli isimlerini nasıl aldıklarını araştırır ve Qyah Kütüphanesi'nde araştırma yapar. Kasabaya ait yöresel ve kültürel unsurlara ilişkin bilgiler, kasabanın kütüphanesinde bulunmaktadır. Molly, yaptığı bu inceleme ile yerli ismini almaya hak kazanır. Molly, kütüphanede herkesin huzurunda yerli ismini alır (Bölüm 2.2).

Etkinliklerin Yapıldığı Toplumsal Bir Yer Olarak Kütüphane

Molly çizgi dizisinde kütüphane etkinliklerin yapıldığı toplumsal bir yer olarak da çizilmiştir. Komik Yüz Yarışması (Bölüm 35.2), yazar tanışma günü etkinlikleri (Bölüm 15.1) ile çeşitli yıllık ve aylık buluşmalar kütüphanede yapılmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Okuma alışkanlığı edinen bireylerin bu alışkanlığı eleştirel okuryazarlığa dönüştürme ve okuma kültürü edinme süreçlerinde etkili olan en önemli unsurlardan biri kütüphane kültürüdür. Bu kültür, yaşamının bir parçası haline getirdiği kütüphanenin varlığı ve bileşenleri hakkında bilgi sahibi olan, kütüphaneyi kullanırken kurallarına uygun davranan, kütüphanenin çeşitli hizmetlerinin en az birinden aktif olarak faydalanan bilinçli bireyin sahip olduğu kültürdür.

Toplumun okuma kültürü edinim sürecini hızlandıracak önemli bir adım olan kütüphane kültürünün topluma kazandırılması, hem nitelikli kütüphaneler kurularak hizmete açılması hem de kütüphane kültürüne özendirici araçların devreye sokulması ile sağlanabilir. Bu araçlardan biri de televizyondur. Çünkü toplumun büyük çoğunluğu gününün önemli bir kısmını televizyon seyrederek geçirmektedir ve ne yazık ki buna çocuklar da dâhildir.

Öte yandan, okuma kültürünün yaygınlaştırması için, hâlihazırda okuyup yazan sınırlı bir kesim yerine toplumun bütününe yayılarak daha kitlesel bir davranışa dönüşmesi gereken kütüphane kültürünün geliştirilmesi konusunda yapılacak çalışmalara erken yaşlardan başlanması gerektiği de son derece açıktır.

Bu çalışmada, çizgi dizilerin çocukların kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak kullanılıp kullanılmayacağına tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda "çizgi diziler, kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak değerlendirilebilir" hipotezi doğrulanmıştır.

Çalışma kapsamında *Molly of Denali* çizgi dizisinin birinci sezon bölümlerinin tamamı incelenmiştir. Bölümlerde hem kütüphane kültürü hem de okuma kültürü geliştirme konusunda değerlendirilebilecek çok miktarda veri bulunduğu saptanmıştır.

Çizgi dizinin on beş bölümünde kitap ve okuma eylemine ilişkin unsurlar bulunurken sekiz bölümünde kütüphane unsuru yer almaktadır. Dizide, kitap unsuru, sorunları çözmek için kullanılan bir nesne, bir araştırma kaynağı ve anılarla ilişkilendirilen duygusal bir obje durumundadır.

Kahramanlar, aradıkları bilgiye kolay ulaşmak için kitapların dizin ve içindekiler sayfalarından faydalanırlar. Bilgiyi nasıl bulacaklarını bilen kahramanlar, bilgi okuryazarlığı ve eleştirel okuma konusunda yetkinlik sahibi bireylerden oluşmaktadır. Yetkinlik sahibi olmayan kahramanlar da çizgi dizi boyunca bu konuda kendilerini geliştirirler. Çizgi dizide, kütüphane kurumu, (1) doğru, güncel ve güvenilir bilgiye erişim ortamı; (2) insanların bir araya geldikleri ortak bir toplanma mekânı; (3) yerel belleğin saklanıp korunduğu bir merkez ve (4) etkinliklerin yapıldığı toplumsal bir yer olarak sunulmaktadır.

Okuma eyleminin dizide sunuluşu oldukça özendiricidir. Okuyup yeni bilgiler öğrenen kahramanlar bundan lezzet almaktadır. Öte yandan okuma ve araştırma, hayatın sıradan akışında yemek yemek, su içmek, gezmek gibi olağan bir eylemdir. İnsanlar doğal bir akış içinde merak eder, araştırmak ve öğrenmek için kitaplara başvurur, detaylı araştırmaları için hiç düşünmeden kütüphaneye giderler. Kütüphane onlar için sık sık gittikleri gündelik mekânlardan biridir. *Molly of Denali* çizgi dizisindeki tüm kahramanlar hem okuma kültürüne hem de kütüphane kültürüne sahiptir. Kahramanlar, çizgi dizi izleyicisi çocuklara iyi örnek olmakta, bunu didaktik bir üslup kullanmadan oldukça doğal bir akış içinde yapmaktadır.

Çizgi dizide, hem kütüphanenin hem de teknolojik unsurların bir arada bulunması, teknoloji çağında kütüphanenin işlevini yitirdiğine ilişkin yanlış kanıyı da çürütmeye yardımcı olmaktadır. Ana kahraman Molly, bir video-blogger olarak videolar çekmekte ve bunu internette paylaşmaktadır. Çocuklar bir bilgiye ulaşmak için bilgisayardan web araştırması yapabilmektedir. Bunun paralelinde, aynı kahramanlar kitaplardan araştırma yapmakta, kütüphaneye giderek çok yönlü bulgular elde edebilmektedir. Dizide, kitaba, kütüphaneye, okumaya ilişkin herhangi bir olumsuz söylem ve yaklaşım bulunmamaktadır. Bununla birlikte, didaktik övgü ve yönlendirme unsurları da yoktur. Okumak ve kütüphaneye gitmek, hayatın akışı içinde, ihtiyaçtan doğan doğal ve gündelik eylemler olarak sunulmaktadır.

Sonuç olarak, *Molly of Denali* çizgi dizisi, kütüphane kültürü konusunda nitelikli veriler barındıran faydalı bir çizgi dizidir ve kütüphane kültürünü geliştirmede bir araç olarak kullanılabilir. *Molly of Denali* çizgi dizisinin ilgili bölümleri, okul öncesi ve ilkökul bilgi okuryazarlığı derslerinde ders materyali olarak izletilebilir. Halk kütüphanelerinin çocuk bölümlerinde ve müstakil çocuk kütüphanelerindeki kullanıcı eğitimlerinde de değerlendirilebilir. Dizi, içindekiler ve dizin sayfalarının kullanımı konusunun pekiştirilmesi için, araştırarak doğru bilgiye erişmenin önemini öğretmek için ve elbette kütüphane kültürünün yaygınlaştırılması için oldukça uygun ve pedagojik yeterliliğe sahip malzemeler sunmaktadır. Bu yönüyle çizgi dizi, eğitim bilimlerinden grafik sanatlara ve sinema televizyon bölümlerine kadar pek çok eğitim alanında kendine yer bulabilir.

Molly of Denali çizgi dizisi, öğretici bir dil kullanmaksızın da olumlu mesajlar verilebileceğini ve yararlı davranışların öğretilbileceğini gösteren güzel bir örnektir. Konuya önem verilmesi halinde diğer çizgi diziler de uygun konu, kurgu ve kahramanlarla bunu başarabilecektir. Bunun için, yerli çizgi dizilerde de okuma alışkanlığı ve kütüphane kültürü konularının hayatın doğal akışının bir parçası olarak çizilmesi teşvik edilmelidir.

Alaska kültürünün detaylarını inceliklerle tanıtan bu çizgi dizi, Türk kültürü ve Anadolu kültürünü tanıtmada hususunda yeni yapımlar ortaya konması için de örnek teşkil edebilir.

KAYNAKÇA

- "PBS Kids orders animated series from Atomic Cartoons" *Playback*, May 9, 2018. 12 Şubat 2023 tarihinde <https://playbackonline.ca/2018/05/09/pbs-kids-orders-first-alaskan-native-series/> adresinden erişildi.
- "Upfronts '18: CBC debuts 17 new series" *Playback*, May 24, 2018. 12 Şubat 2023 tarihinde <https://playbackonline.ca/2018/05/24/upfronts-18-cbc-debuts-17-new-series/> adresinden erişildi.
- Anameriç, H. (2006). Osmanlılarda kütüphane kültürü ve bilimsel yaşama etkisi. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 19 (19), 53-78.
- Atomic Cartoons. (2023). 15 Haziran 2023 tarihinde <https://atomiccartoons.com/molly-of-denali-wins-visionary-award/> adresinden erişildi.
- Aydin, S. (2020). *Kütüphane kültürü*. Evrensel Değerler Derneği, İstanbul. 30 Mart 2023 tarihinde https://evrenseldegerler.org.tr/wp-content/uploads/2020/08/insanligin_ortak_degerleri_kutuphane_kulturu.pdf adresinden erişildi.
- Karagözoğlu-Aslıyüksek, M. (2022). Okuma kültürü kazandırmada bir araç olarak edebiyat: Annie Silvestro'nun Kütüphane Tavşanı Örneği. *Arşiv Dünyası*, 9(1), 1-9.
- Minika Çocuk Televizyonu web sitesi. (2023). 18 Şubat 2023 tarihinde <https://www.minikacocuk.com.tr/programlar/molly> adresinden erişildi.
- Molly of Denali* çizgi dizi resmî web sitesi. (2023). 8 Şubat 2023 tarihinde <https://pbskids.org/molly> adresinden erişildi.
- Peabody Awards. (2023). 15.06.2023 tarihinde <https://peabodyawards.com/award-profile/molly-of-denali/> adresinden erişildi.
- RTÜK Radyo ve Televizyon Üst Kurulu. (2018). *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması 2018*, Ankara. 15 Haziran 2023 tarihinde <https://rtuk.gov.tr/televizyon-izleme-egilimleri-arastirmasi-2006/1806> adresinden erişildi.
- Sever, S. (2007). "Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu", *Okuma kültürü ve okullarda uygulama sorunları toplantısı (Başkent Öğretmenevi, 6 Aralık 2004)* içinde ss. 108-126, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Tudem, Ankara.
- Soysal, Ö. (2010). *Osmanlı'da neler okundu, kütüphane kurumu nasıl algılandı, kurumlaşan gelenek yoksa kütüphane kültürü müydü?* Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 50(2),163-175.14.05.2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dtcfdergisi/issue/66780/1044235> adresinden erişildi.
- Tavşancıl, E. Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- TİAK Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi Televizyon İzleme Ölçümü 2020 Yıllığı. (2021). 24 Mart 2022 tarihinde <https://tiak.com.tr/upload/files/2020yillik.pdf> adresinden erişildi.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Yılmaz, B. (1993). *Okuma alışkanlığında halk kütüphanelerinin rolü*. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Ankara.